

مروری بر عملکرد وزارت جهادسازندگی طی سالهای برنامه اول توسعه

۱۳۶۸-۷۲

تهیه و تنظیم: مجتبی پالوج

• قسمت اول: سرمایه‌گذاری

به منظور تحقق اهداف توسعه، در زیر بخشهای وزارت جهادسازندگی از منابع مختلف، اعتبارات تامین و تخصیص یافته‌است. بررسی سرمایه‌گذاری عمرانی انجام شده، نشان می‌دهد که طی برنامه پنجساله اول توسعه (۷۲ - ۱۳۶۸)، در زیر بخشهای مختلف وزارت متبوع، در مجموع ۲۶۹۷/۳۷۶ میلیارد ریال سرمایه‌گذاری، صورت گرفته است که در واقع، میزان اعتبار از ۲۲۲/۴۰۴ میلیارد ریال در سال ۱۳۶۸ با متوسط رشد سالیانه ۴۴/۷ درصد به ۹۷۳/۹۸۶ میلیارد ریال، در سال ۱۳۷۲ رسیده است.

از ۲۶۹۷/۳۷۶ میلیارد ریال، سرمایه‌گذاری انجام شده، ۱۶۹۷/۵۱۳ میلیارد ریال (حدود ۶۳ درصد) آن، در زیر بخشهای کشاورزی (جنگل و مرتع، شیلات و آبزیان و امور دام و طیور)، ۸۹۳/۶۲۸ میلیارد ریال (حدود ۳۳ درصد) آن، در فعالیتهای عمران و صنایع روستایی و ۲۱/۸۵۲ میلیارد ریال (حدود ۰/۸ درصد) آن در زیر بخش عشایری و ۸۴/۳۸۴ میلیارد ریال (حدود سه درصد)، در زیر بخشهای تحقیقی، آموزشی و ترویجی، هزینه شده است.

چنانکه در جدول شماره یک، ملاحظه می‌گردد، علاوه بر اعتبار ۱۶۹۷/۵۱۳ میلیارد ریال زیر بخشهای کشاورزی (جنگل و مرتع، امور دام، طیور و شیلات و آبزیان)، ۷۴/۸۳۶ میلیارد ریال برای تحقیق و بررسی، در زیربخش کشاورزی، اختصاص یافته، است. با عنایت به اینکه، از مجموع اعتبارات زیر بخش عشایری، ۸/۶۱۷ میلیارد ریال به امور مرتع و دام در این زیربخش، تخصیص یافته‌است، در

مقدمه:

ارزیابی عملکرد زیر بخشهای اقتصادی و عمرانی وزارت جهادسازندگی، طی سالهای برنامه اول توسعه، موضوع مجموعه مقالاتی است که از این شماره به نظر خوانندگان محترم خواهد رسید. شایان ذکر است که، گزارش حاضر بر اساس اطلاعات رسمی وزارت متبوع که از طریق دبیرخانه ستاد برنامه دوم مستقر در معاونت طرح و برنامه‌ریزی منتشر گردیده، تنظیم و تدوین شده است. به طوری که در قسمت اول، به بررسی حجم سرمایه‌گذاری در زیر بخشها، می‌پردازیم در شماره آینده، به چگونگی عملکرد اهداف کمی زیر بخشهای کشاورزی و حجم فعالیتهای عمرانی، در مناطق روستایی، پرداخته خواهد شد.

مجموع می توان گفت: که ۱۷۸۰/۹۶۶ میلیارد ریال اعتبار، طی سالهای برنامه پنجساله اول به زیر بخشهای کشاورزی وزارت جهادسازندگی، اختصاص یافته است. این مقدار، بیش از ۶۶ درصد اعتبارات عمرانی وزارت متبوع است.

به دلیل اهمیت مسائل تحقیق و بررسی، اعتبار اختصاص یافته به این منظور، از رشد قابل ملاحظه‌ای برخوردار بوده است، به طوری که ملاحظه می گردد، اعتبار تحقیق و ترویج و آموزش زیر بخشهای کشاورزی در سال ۱۳۶۸، مبلغ ۴/۲۴۲ میلیارد ریال بوده است، که با متوسط میزان رشد سالیانه حدود ۶۰ درصد به ۲۷/۴۷۷ میلیارد ریال در سال ۱۳۷۲ رسیده است.

از ۸۴/۳۸۴ میلیارد ریال، اعتبار عمرانی تخصیص یافته به زیربخشهای تحقیق، آموزش و ترویج، ۲۴/۸۳۶ میلیارد ریال (حدود ۸۹ درصد) برای تحقیق و بررسی در زیر بخشهای کشاورزی و ۹/۵۴۷ میلیارد ریال (۱۱ درصد) برای تحقیق و بررسی در زیربخشهای عمران و صنایع روستایی، اختصاص یافته است.

در بخشهای اجرایی زیرمجموعه‌های وزارت جهادسازندگی، بیشترین متوسط میزان رشد سالیانه، در سرمایه‌گذاریهای عمرانی مربوط زیر بخشهای عمران و صنایع روستایی می باشد. چنان که در جدول شماره ۱ نیز، ملاحظه می شود، اعتبار عمرانی زیربخشهای مذکور از ۵۸/۸۲۶ میلیارد ریال در سال ۱۳۶۸، با متوسط رشد سالانه ۵۸/۱ درصد، با

۳۶۷/۵۲۲ میلیارد ریال، برسیه است. فعالیتهای تحقیق و بررسی نیز، در این زیر بخشها، رشد ۳۷ درصدی رانشان می دهند. بررسی نرم توزیع اعتبارات، در سالهای ۷۲ - ۱۳۶۸، نشان می دهد که از مجموع ۲۶۹۷/۳۷۶ میلیارد ریال اعتبار، ۲۲۲/۴۰۴ میلیارد ریال آن (۸/۲ درصد)، مربوط به سال ۱۳۶۸ می باشد. این رقم، با رشد متوسط سالیانه حدود ۴۵ درصد در سال ۱۳۷۲ به ۹۷۳/۹۸۶ میلیارد ریال رسیده است. این میزان اعتبار، بالغ بر ۳۶ درصد از کل اعتبارات دوره پنجساله می باشد.

درصد اعتبارات در سال ۱۳۷۱ بیش از ۳۱ درصد، در سال ۱۳۷۰ حدود ۱۹/۷ درصد و در سال ۱۳۶۹ حدود ۱۲/۹ درصد، از کل اعتبارات دوره پنجساله اول بوده است.

حال در ادامه این قسمت، به بررسی چگونگی تحقق سرمایه گذاری عمرانی، در وزارت جهادسازندگی و منابع تأمین اعتبار می پردازیم.

الف) بررسی چگونگی تحقق سرمایه‌گذاری عمرانی طی سالهای برنامه

بررسی میزان تحقق سرمایه گذاری، طی سالهای برنامه، نشان می دهد که در مجموع از ۲۸۳۰/۹۰۹ میلیارد ریال اعتبار عمرانی پیش‌بینی شده برای وزارت جهادسازندگی، ۲۶۹۷/۳۷۶ میلیارد ریال جذب گردیده است. به عبارت دیگر، این مقدار ۹۵ درصد از اعتبارات پیش‌بینی شده می باشد.

سرمایه‌های متبوع در این زمینه، به میزان ۱۳۶۹ میلیارد ریال، بیشترین درصد تحقق سرمایه گذاری، مربوط به سال ۱۳۷۰ است که معادل ۱۰۱ درصد از اعتبار پیش‌بینی شده، می باشد و کمترین آن نیز، مربوط به سال ۱۳۶۹ است. در این سال معادل ۸۸ درصد از اعتبار پیش‌بینی شده جذب گردیده است. جدول شماره ۲، جذب سرمایه گذاری عمرانی را، طی سالهای برنامه نشان می دهد.

ب: منابع تأمین اعتبار

چگونگی تأمین سرمایه گذاری عمرانی وزارت جهادسازندگی در سالهای ۷۲ - ۱۳۶۸ نشان می دهد، که اعتبارات اختصاص داده شده، جهت اجرای برنامه و اهداف فیزیکی از منابع مختلفی تأمین شده است که این منابع اعتباری عبارتند از:

بخش عمومی (اعتبارات دولتی)

- شرکتهای دولتی

- سیستم بانکی

- سایر منابع (آورده بخش خصوصی و...)

میزان و سهم هر یک از منابع اعتباری فوق الذکر، برای سرمایه‌گذاری عمرانی وزارت جهادسازندگی، در جدول شماره ۳، نشان داده است.

چنانکه در جدول شماره ۳، ملاحظه می گردد، از ۲۶۹۷/۳۷۶ میلیارد ریال اعتبار، طی برنامه پنجساله اول، ۱۲۳۶/۴۲۸ میلیارد ریال (۴۵/۸ درصد) مربوط به بخش عمومی و ۱۷۱۶/۰۰۶ میلیارد ریال (۶۴ درصد) از محل شرکتهای دولتی و ۷۱۶/۰۲۵ میلیارد ریال (۲۶/۵ درصد) از محل سیستم بانکی و ۵۷۳/۳۰۷ میلیارد ریال (۲۱/۳ درصد)، از محل سایر منابع تأمین شده است. نمودار شماره ۲، عملکرد سرمایه گذاری عمرانی وزارت جهادسازندگی، در برنامه اول توسعه را به تفکیک منابع اعتباری نشان میدهد.

ج - بررسی تحقق سرمایه‌گذاری

عمرانی به تفکیک منابع اعتباری

بررسی میزان تحقق سرمایه گذاری عمرانی، از منجلیهای مختلف، در فاصله سالهای ۷۲ - ۱۳۶۸ براساس جدول شماره ۴، نشان می دهد که ۱۰۵ درصد منابع پیش‌بینی شده از بخش عمومی ۱۰۷ درصد از محل منابع شرکتهای دولتی، ۶۹ درصد از محل

جدول شماره ۱، عملکرد سرمایه گذاری عمرانی، طی سالهای ۷۲-۱۳۶۸ در وزارت جهاد سازندگی

شرح	عملکرد سالهای برنامه اول					جمع دوره	درصد سهم از رشد متوسط سالیانه	درصد
	سال ۱۳۶۸	سال ۱۳۶۹	سال ۱۳۷۰	سال ۱۳۷۱	سال ۱۳۷۲			
زیربخشهای کشاورزی	۱۵۴/۸۵۳	۲۴۱/۸۲۱	۳۳۸/۸۵۵	۳۳۸/۴۲۳	۵۷۳/۵۲۱	۱۶۷/۵۱۲	۶۲/۹	۳۹
زیربخشهای عمران و صنایع روستایی	۵۸/۸۲۶	۹۱/۵۷۲	۱۳۳/۰۲۵	۱۳۳/۰۲۳	۲۰۲/۳۳۳	۸۱۲/۶۲۸	۳۳/۱	۵۸/۱
عشایری	۳/۷۵۶	۴/۵۸	۵/۴۷	۵/۱۴۸	۲/۸۹۸	۲۱/۸۵۲	۰/۸	-۶/۳
تحقیقات، ترویج و آموزش زیر بخشهای کشاورزی	۲/۲۴۲	۸/۷۲۲	۱۱/۲۲۱	۱۳/۱۷۴	۲۷/۳۷۷	۷۲/۸۳۶	۲/۸	۵۹/۵
تحقیقات ترویج و آموزش زیر بخشهای عمران و صنایع روستایی	۰/۷۲۷	۱/۳۷۵	۲/۳۰۶	۲/۳۸۱	۲/۵۵۸	۱۰/۳۲۷	۰/۳	۳۷
جمع	۲۲۵۲/۴	۳۳۸/۱۷	۵۲۰/۹۳۳	۵۲۰/۹۳۳	۱۰۰۰/۰۰۰	۱۰۰۰/۰۰۰	۱۰۰	۱۰۰
درصد سهم از کل	۸/۲	۱۲/۹	۱۹/۷	۱۲/۱	۳۶	۱۰۰		

سیستم بانکی و ۱۲۸ درصد از محل سایر منابع پیش‌بینی شده برنامه، تحقق یافته. در مجموع، باتوجه به رقم پیش‌بینی شده و رقم تحقق یافته، میزان تحقق هدف ۹۵ درصد، طی برنامه پنج‌ساله اول بوده است.

د- بررسی سرمایه‌گذاری عمرانی در زیربخشهای کشاورزی

جدول شماره ۵، عملکرد سرمایه‌گذاری عمرانی زیربخشهای کشاورزی شامل جنگل و مرتع، شیلات و آبزیان و دام و طیور را در برنامه پنج‌ساله اول نشان می‌دهد. همچنین در این جدول، ضمن درج پیش‌بینی دوره و مقایسه آن با جمع عملکرد، امکان محاسبه درصد تحقق هدف نیز، میسر گردید.

طی سالهای برنامه اول، در مجموع ۱۶۹۷/۵۱۳

میلیارد ریال اعتبار در زیربخشهای کشاورزی شامل جنگل و مرتع، شیلات و آبزیان و دام و طیور هزینه شده است. این مقدار ۶۲/۹ درصد، از کل اعتبار عمرانی وزارت جهاد سازندگی می‌باشد.

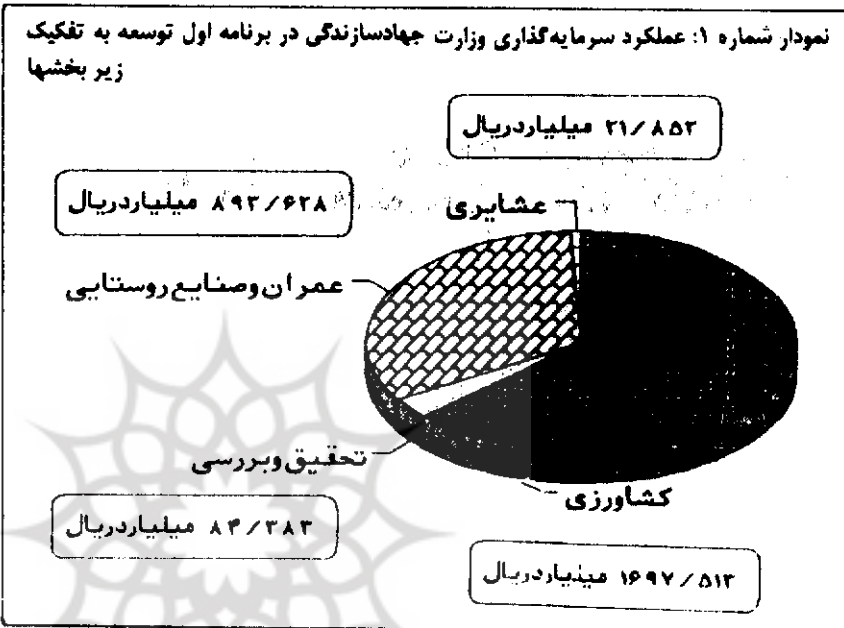
پیش‌بینی سرمایه‌گذاری زیربخش جنگل و مرتع طی دوره (۷۲-۶۸)، ۵۲۲/۳۸۳ میلیارد ریال بوده است که با توجه به اعتبار جذب شده ۴۴۷/۴۶۱ میلیارد ریال ۸۶ درصد از هدف سرمایه‌گذاری تحقق یافته است.

چنانکه ذکر گردید طی این دوره زیربخش جنگل و مرتع ۴۴۷/۴۶۱ میلیارد ریال اعتبار را به خود اختصاص داده است، این مقدار اعتبار، ۱۶/۶ درصد از کل اعتبار عمرانی وزارت متبوع و ۲۶/۴ درصد اعتبار زیربخش کشاورزی می‌باشد مقدار اعتبار ذکر شده این زیربخش، به غیر از اعتبارات تخصیص یافته در زمینه راههای جنگلی می‌باشد. اعتبار زیربخش جنگل و مرتع با رشد متوسط سالانه حدود ۳۲ درصد ۴۳/۳۹۵ میلیارد ریال در سال ۱۳۶۸ و به ۱۳۱/۳۹ میلیارد ریال در سال ۱۳۷۲ رسیده است.

همان طوری که جدول شماره ۵، نشان می‌دهد، از ۴۴۷/۴۶۱ میلیارد ریال اعتبار زیربخش جنگل و مرتع، ۲۶۸/۴۶۱ میلیارد ریال (حدود ۶۰ درصد)، از محل بخش عمومی ۳۸/۲۸۵ میلیارد ریال (حدود ۸۶ درصد) از محل شرکتهای دولتی و ۲/۳۷۴ میلیارد ریال (حدود ۰/۵ درصد) از محل سیستم بانکی و ۱۳۸/۳۴۱ میلیارد ریال (حدود ۳۱ درصد) از محل

سایر منابع، تأمین گردیده است. در واقع بیشترین اعتبار تخصیصی به این زیربخش از محل بخش عمومی و کمترین مقدار نیز، از محل سیستم بانکی بوده است. در برنامه پنج‌ساله اول ۳۲۷/۷۶ میلیارد ریال اعتبار، برای زیربخش شیلات و آبزیان پیش‌بینی شده بود، در صورتیکه طی این دوره، اعتبار جذب شده این زیربخش، بیش از مقدار پیش‌بینی شده و ۲۸۶/۶۹۲ میلیارد ریال بوده است. به دیگر سخن، تحقق هدف سرمایه‌گذاری در این زیربخش، ۱۱۸ درصد می‌باشد، که رقم قابل ملاحظه‌ای است. مقدار اعتبار جذب شده زیربخش شیلات و آبزیان، ۱۴/۳ درصد از کل اعتبار عمرانی وزارت جهادسازندگی و ۲۲/۸ درصد اعتبار زیربخش

نمودار شماره ۱: عملکرد سرمایه‌گذاری وزارت جهادسازندگی در برنامه اول توسعه به تفکیک زیربخشها

جدول شماره ۲- چگونه تحقق سرمایه‌گذاری عمرانی وزارت جهادسازندگی به تفکیک سالهای برنامه (میلیارد ریال)

شرح	سالهای برنامه اول					
	۱۳۶۸	۱۳۶۹	۱۳۷۰	۱۳۷۱	۱۳۷۲	جمع دوره (۱۳۶۸-۷۲)
سرمایه‌گذاری عمرانی تحقق یافته	۲۲۲/۴۰۲	۳۳۸/۱۷	۵۳۰/۹۲۷	۶۲۱/۸۸۹	۹۷۳/۹۸۶	۲۶۹۷/۳۷۶
سرمایه‌گذاری عمرانی پیش‌بینی شده	۲۲۷/۹۰۹	۳۹۴/۵۸۱	۵۲۳/۳۶۵	۷۰۱/۳۳۲	۹۸۲/۷۲۲	۲۸۳۰/۹۰۹
درصد تحقق	۹۸	۸۸	۱۰۱	۸۹	۹۹	۹۵

جدول شماره ۳- منابع تأمین اعتبارات عمرانی وزارت جهاد سازندگی در سالهای (۷۲-۱۳۶۸)

شرح	تفکیک منابع اعتباری				جمع
	بخش عمومی	شرکتهای دولتی	سیستم بانکی	سایر منابع	
میلیارد ریال	۱۳۳۶/۲۲۸	۱۷۱/۶۰۶	۳۶۱/۰۳۵	۵۷۳/۲۰۷	۲۶۹۷/۳۷۶
درصد سهم از کل	۴۵/۸	۶/۴	۲۶/۵	۲۱/۳	۱۰۰

کشاورزی وزارت متبوع است.

اعتبار این زیر بخش، بارش متوسط سالیانه ۹/۷ درصد، از ۶۲/۶۴۵ میلیارد ریال در سال ۱۳۶۸ به ۹۰/۶۳۱ میلیارد ریال در سال ۱۳۷۲ رسیده است. لازم به ذکر است که، رقم ۳۸۶/۶۹۲ میلیارد ریال، به غیر از اعتبارات مربوط به فعالیتهای تحقیقی آموزشی و ترویجی شیلات می باشد. همچنین علاوه بر آن، سرمایه گذاری مربوط به بنادر صیادی که ۲۹/۷۰۸ میلیارد ریال می باشد، در زیر بخش عمران و صنایع روستایی لحاظ شده است.

از ۳۸۶/۶۹۲ میلیارد ریال، سرمایه گذاری زیر بخش شیلات و آبزیان ۳۱/۰۵۳ میلیارد ریال (حدود ۸ درصد) از محل بخش عمومی، ۹۳/۳۲۶ میلیارد ریال (۲۴ درصد) از محل شرکتهای دولتی و ۱۱۶/۲۷۷ میلیارد ریال (۳۰ درصد) از محل سیستم بانکی و ۱۴۶/۰۳۶ میلیارد ریال (حدود ۳۸ درصد) از محل سایر منابع، تأمین گردیده است.

در زیر بخش دام و طیور، طی برنامه پنجساله اول، بالغ بر ۱۰۶۶/۱۰۷ میلیارد ریال اعتبار بیش بینی سده بود که ۸۶۳/۳۶ میلیارد ریال (۸۱ درصد) آن جذب و سرمایه گذاری شده است.

اعتبار این زیر بخش، با رشد متوسط سالیانه ۶۴ درصد، از ۴۸/۸۱۳ میلیارد ریال در سال ۱۳۶۸ به ۳۵۱/۵۱ میلیارد ریال در سال ۱۳۷۲ رسیده است.

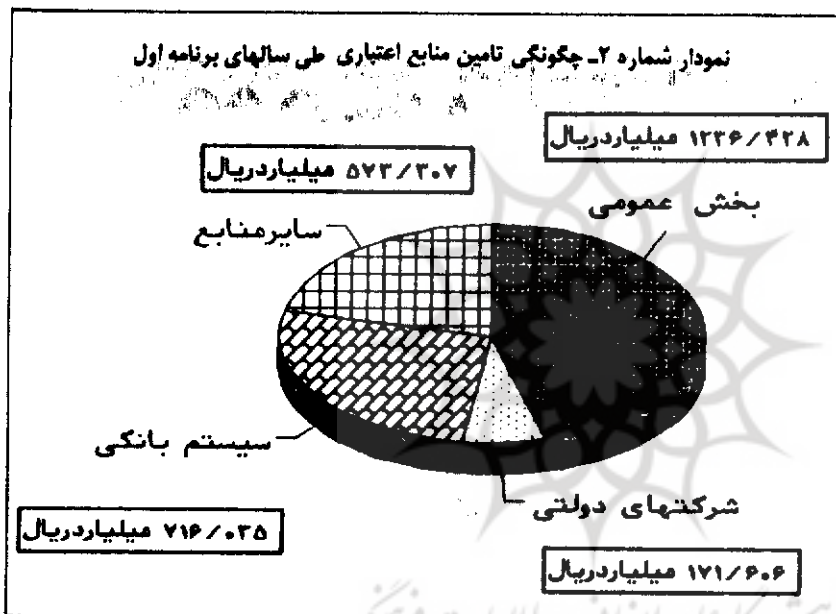
اعتبار مربوط به دام و طیور، ۳۲ درصد از اعتبارات عمرانی وزارت جهادسازندگی و حدود ۵۱ درصد اعتبارات عمرانی بر بخش کشاورزی می باشد.

تفکیک منابع تأمین سرمایه گذاری، بدین شکل است که ۸۶۳/۰۳۶ میلیارد ریال اعتبار ۱۱۱/۸۷۵ میلیارد ریال (در حدود ۱۳ درصد)، از محل بخش عمومی، ۳۹/۹۹۵ میلیارد ریال (۴/۶ درصد) از محل منابع شرکتهای دولتی و ۴۹۸/۱۲ میلیارد ریال (۵۷/۷ درصد) از محل منابع سیستم بانکی و ۲۱۳/۲۹ میلیارد ریال (۲۴/۷ درصد) از محل سایر منابع تأمین شده است.

ه - سرمایه گذاری عمرانی در زیر بخشهای تحقیق، ترویج و آموزش
طی برنامه پنجساله اول توسعه، ۹۴/۱۳۸ میلیارد ریال اعتبار برای فعالیتهای تحقیق و ترویج و

آموزش در زیر بخشهای کشاورزی و زیر بخشهای عمران و صنایع روستایی، پیش بینی شده بود، که ۹۰ درصد آن، معادل ۸۴/۳۸۳ میلیارد ریال تحقق یافته است. اعتبار این زیر بخشها بارش متوسط سالیانه ۵۶/۸ درصد از ۴/۹۶۹ میلیارد ریال در سال ۱۳۶۸ به

۳۰/۰۳۵ میلیارد ریال در سال ۱۳۷۲ رسیده است. طی سالیهای برنامه اول اعتبارات تخصیص داده شده به تحقیق و ترویج و آموزش، در زیر بخشهای کشاورزی زیر بخشهای عمران و صنایع روستایی به این صورت می باشد که از مجموع اعتبارات بالغ بر

جدول شماره ۴ - چگونگی تحقق سرمایه گذاری عمرانی وزارت جهادسازندگی به تفکیک منابع اعتباری در برنامه پنجساله اول (میلیارد ریال - درصد)

شرح	تفکیک منابع اعتباری				جمع
	بخش عمومی	شرکتهای دولتی	سیستم بانکی	سایر منابع	
سرمایه گذاری عمرانی تحقق یافته	۱۲۳۶/۴۲۸	۱۷۱/۶۰۶	۷۱۶/۰۳۵	۵۷۲/۳۰۷	۲۶۹۷/۳۷۶
سرمایه گذاری عمرانی پیش بینی شده	۱۱۷۴/۶۵۵	۱۶۰/۸۷۸	۱۰۴۲/۳۸۵	۴۴۸/۹۱۸	۲۸۲۶/۸۲۶
درصد تحقق	۱۰۵	۱۰۷	۶۹	۱۲۸	۹۵

۵ - عملکرد سرمایه گذاری عمرانی زیر بخشهای کشاورزی در سالیهای ۷۲ - ۱۳۶۸

شرح	عملکرد سالیهای برنامه					جمع عملکرد	پیش بینی دوره (۶۸-۷۲)	درصد تحقق	درصد سهم از کل رشد	درصد رشد
	۱۳۶۸	۱۳۶۹	۱۳۷۰	۱۳۷۱	۱۳۷۲					
جنگل و مرتع	۳۳/۳۹۵	۵۴/۲۵۶	۹۰/۳۹۷	۱۱۷/۹۲۳	۱۳۱/۳۹	۵۲۲/۳۸۳	۴۴۷/۳۶۱	۸۶	۲۶/۳	۲۷/۹
شیلات و آبزیان	۵۲/۳۲۵	۶۵/۵۳۳	۱۱۲/۰۲۳	۶۱/۳۳	۹۰/۳۲۱	۲۳۷/۳۳۲	۲۳۷/۳۳۲	۱۰۰	۲۲/۸	۱۷/۷
دام و طیور	۲۸۸/۴۳۴	۳۸۵/۳۳۳	۳۷۵/۰۷۷	۳۷۵/۰۷۷	۳۷۵/۰۷۷	۳۷۵/۰۷۷	۳۷۵/۰۷۷	۱۰۰	۵۰/۸	۳۰/۸
جمع	۴۷۴/۰۵۴	۵۸۵/۱۲۲	۶۷۷/۵۰۱	۲۱۶/۳۲۳	۲۳۷/۳۳۲	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰

۷۴/۸ میلیارد ریال (۸۸/۷ درصد) مربوط به فعالیتهای تحقیق، ترویج و آموزش در زیربخشهای کشاورزی و ۹/۵۴۷ میلیارد ریال (۱۱/۳ درصد) به بخشهای عمران و صنایع روستایی اختصاص یافته است.

اعتبارات تخصیص داده شده به تحقیق و ترویج و آموزش، در زیربخشهای کشاورزی و زیربخشهای عمران صنایع روستایی به این صورت می باشد که از مجموع اعتبارات بالغ بر ۷۴/۸ میلیارد ریال (۸۸/۷ درصد) مربوط به فعالیتهای تحقیق، ترویج و آموزش در زیر بخشهای کشاورزی و ۹/۵۴۷ میلیارد ریال (۱۱/۳ درصد) به زیر بخشهای عمران و صنایع روستایی اختصاص یافته است.

جهت سرمایه گذاری برای تحقیق، ترویج و آموزش در زیربخشهای بخش کشاورزی ۸۴/۴۵۸ میلیارد ریال اعتبار پیش بینی شده بود که ۸۹ درصد

آن، معادل ۷۴/۸۳۶ میلیارد ریال، تحقق یافته است. این میزان اعتبار ۲/۸ درصد از اعتبار کل وزارت جهادسازندگی است که با رشد متوسط سالیانه ۵۹/۵ درصد، از ۴/۲۴۲ میلیارد ریال در سال ۱۳۶۸ به ۲۷/۴۷۷ میلیارد ریال در سال ۱۳۷۲ رسیده است.

از سوی دیگر، بررسیها نشان می دهد که از مبلغ ۷۴/۸۳۶ میلیارد ریال سرمایه گذاری عمرانی که در امور تحقیق ترویج و آموزش زیر بخشهای کشاورزی، شامل: شیلات و آبیاری، جنگل و مرتع و امور دام و طیور انجام گرفته است، معادل ۴۹/۵۰۵ میلیارد ریال (۶۶ درصد) مربوط به تحقیق، ۱۰/۵۱۷ میلیارد ریال (۱۴ درصد) مربوط به آموزش و ۱۴/۸۱۴ میلیارد ریال (۲۰ درصد) مربوط به فعالیتهای ترویجی بوده است.

همچنین میزان اعتبار پیش بینی شده برای تحقیق، ترویج و آموزش در زیربخشهای عمران و صنایع روستایی ۹/۶۸ میلیارد ریال بود که ۹۹ درصد

آن معادل ۹/۵۴۷ میلیارد ریال تحقق یافته است. این مقدار اعتبار، یارشد متوسط سالانه ۳۹ درصد از ۰/۷۲۷ میلیارد ریال در سال ۱۳۶۸ به ۲/۵۵۸ میلیارد ریال در سال ۱۳۷۳ رسیده است. لازم به ذکر است، که اعتبارات زیربخشهای تحقیق، ترویج و آموزش، فقط از محل بخش عمومی اعتبارات دولتی تأمین گردیده است.

سرمایه گذاری عمرانی در زیربخشهای عمرانی و صنایع روستایی

در برنامه پنجساله اول، توسعه، پیش بینی شده بود که ۷۹۶/۹۷ میلیارد ریال اعتبار عمرانی به زیر بخشهای عمران و صنایع روستایی، اختصاص یابد. لیکن اعتبار جذب شده، ۸۹۳/۶۲۸ میلیارد ریال (۱۱۲ درصد) بوده است. این مقدار اعتبار، ۳۳/۱ درصد اعتبارات عمرانی کل وزارت جهاد سازندگی می باشد، که با رشد متوسط سالیانه ۵۸/۱ درصد از ۵۸/۸۲۶ میلیارد ریال به ۳۶۷/۵۲۲ میلیارد ریال در سال ۱۳۷۲ افزایش یافته است.

از مجموع ۸۹۳/۶۲۸ میلیارد ریال سرمایه گذاری انجام شده معادل ۲۹۲/۷۷۱ میلیارد ریال (۳۲/۸ درصد)، به زیربخش راه روستایی (راه روستایی و راههای جنگلی و عشایری)، اختصاص یافته است. همچنین بالغ بر ۱۶۹/۳۱۸ میلیارد ریال (حدود ۱۹ درصد)، به زیر بخش برق روستایی و ۵۷/۰۹۲ میلیارد ریال (حدود ۶/۴ درصد) به زیربخش بهسازی محیط روستا و معادل ۲۱۱/۷۰۱ میلیارد ریال (۲۳/۷ درصد)، به زیر بخش آب آشامدنی و ۱۳۳/۰۳۸ میلیارد ریال (۴/۹ درصد) به زیر بخش صنایع روستایی و ۲۹/۷۰۸ میلیارد ریال (۳/۲ درصد) به بنادر صیادی اختصاص یافته است.

چنانچه در جدول شماره ۹ ملاحظه می شود بهترین رشد متوسط سالیانه سرمایه گذاری عمرانی متعلق زب بخش بنادر صیادی و کمترین آن متعلق به صنایع روستایی بوده است. بررسی منابع تأمین اعتبار در زیربخش عمران و صنایع روستایی، نشان می دهد که از مجموع ۸۹۳/۶۲۸ میلیارد ریال اعتبار عمرانی، ۷۱۸/۸۰۴ میلیارد ریال (۸۰/۴ درصد) آن از بخش عمومی و ۹۹/۱۸۴ میلیارد ریال (۱۱/۱ درصد) از محل سیستم بانکی و ۷۵/۶۴ میلیارد ریال (۸/۵ درصد) از محل سایر منابع، تأمین گردیده است.

جدول شماره ۶ عملکرد سرمایه گذاری عمرانی زیربخشهای کشاورزی با تفکیک منابع اعتباری

شرح	عملکرد سالهای برنامه (۷۲ - ۱۳۶۸)					جمع عملکرد	پیش بینی	درصد تحقق
	بخش عمومی	شرکتهای دولتی	سیستم بانکی	سایر منابع	جمع			
جنگل و مرتع	۲۶۸/۴۶۱	۳۸/۲۸۵	۲/۳۷۴	۱۳۸/۳۴۱	۴۴۷/۴۶۱	۵۲۲/۳۸۳	۸۶	
شیلات و آبزیان	۳۱/۰۵۳	۹۴/۳۲۶	۱۱۶/۲۷۷	۱۴۶/۰۳۶	۳۸۶/۶۹۲	۳۲۷/۷۶	۱۱۸	
دام و طیور	۱۱۱/۸۷۵	۳۹/۹۹۵	۴۹۸/۲	۲۱۳/۲۹	۸۶۳/۳۶	۱۰۶۶/۱۰۷	۸۱	
جمع	۴۱۱/۳۸۹	۱۷۱/۶۰۶	۶۱۶/۸۵۱	۴۹۷/۶۶۷	۱۶۹۷/۵۱۳	۱۹۱۶/۲۵	۸۹	

جدول شماره ۷ عملکرد سرمایه گذاری عمرانی در زیر بخشهای تحقیق ترویج و آموزش طی سالهای برنامه اول

شرح	عملکرد سالهای برنامه					جمع عملکرد دوره	پیش بینی دوره	درصد تحقق	سهم از عملکرد سالیانه (درصد)	رشد متوسط سالیانه (درصد)
	۱۳۶۸	۱۳۶۹	۱۳۷۰	۱۳۷۱	۱۳۷۲					
زیربخشهای کشاورزی	۴/۲۴۲	۸/۷۲۲	۱۱/۲۲۱	۲۳/۱۷۴	۲۷/۴۷۷	۷۴/۸۳۶	۸۹	۸۸/۷	۵۹/۵	
زیربخشهای عمران و صنایع روستایی	۰/۷۲۷	۱/۴۷۵	۲/۳۰۶	۲/۴۸۱	۲/۵۵۸	۹/۵۴۷	۹۹	۱۱/۳	۳۷	
جمع	۴/۹۶۹	۱۰/۱۹۷	۱۳/۵۲۷	۲۵/۶۵۵	۳۰/۰۳۵	۸۴/۲۸۳	۹۰	۱۰۰	۵۶/۸	

جدول ۸ - سرمایه‌گذاری عمرانی در تحقیق، آموزش و ترویج زیر بخشهای کشاورزی به تفکیک سالهای برنامه

شرح	عملکرد سالهای برنامه					جمع عملکرد	پیش‌بینی برنامه	درصد تحقق	سهم‌ازکل عملکرد(درصد)
	۱۳۶۸	۱۳۶۹	۱۳۷۰	۱۳۷۱	۱۳۷۲				
تحقیق	۲/۵۵۵	۵/۱۵	۵/۴۹۲	۱۴/۷۶۸	۲۱/۵۴	۴۹/۵۰۵	۵۷/۹۴۱	۸۵	۶۶
آموزش	۰/۷۹۹	۱/۱۹۸	۲/۲۴۶	۳/۴۷۷	۲/۸۱۷	۱۰/۵۱۷	۱۵/۲۱	۶۹	۱۴
ترویج	۰/۹۰۸	۲/۳۷۲	۳/۲۸۳	۳/۹۲۹	۳/۱۲	۱۴/۸۱۴	۱۱/۳۰۸	۱۳۱	۲۰
جمع	۴/۲۴۲	۸/۷۲۲	۱۱/۲۲۱	۲۲/۱۷۴	۲۷/۴۷۷	۷۴/۸۲۶	۸۴/۴۵۹	۸۹	۱۰۰

جدول ۹ - عملکرد سرمایه‌گذاری عمرانی زیر بخشهای عمران و صنایع روستایی در سالهای برنامه اول

شرح	عملکرد سالهای برنامه					جمع عملکرد	پیش‌بینی برنامه	درصد تحقق	سهم‌ازکل عملکرد(درصد)	رشد متوسط سالانه (درصد)
	۱۳۶۸	۱۳۶۹	۱۳۷۰	۱۳۷۱	۱۳۷۲					
راه روستایی	۱۹/۱۴۸	۲۸/۷۸۷	۵۱/۳۸۴	۵۴/۹۱۱	۱۲۸/۳۶۱	۳۲۲/۷۷۱	۳۰۰/۶۴۷	۹۷	۳۲/۸	۵۶/۸
برق روستایی	۷/۵۸	۲۳/۸۵۳	۳۴/۱۷۵	۴۲/۰۵	۶۱/۶۶	۱۶۹/۳۱۸	۱۵۹/۹۸۵	۱۰۶	۱۹	۶۸/۹
بهسازی محیط روستا	۴/۷	۴/۹۵۵	۱۰/۰۱	۱۴/۵۲	۲۲/۹۰۷	۵۷/۰۹۲	۸۱/۲۸۹	۷۰	۶/۴	۴۸/۶
آب آشامیدنی	۴/۶۶۹	۸/۶۳۷	۴۳/۳۹۷	۵۹/۷۹۸	۹۵/۲	۲۱۱/۷۰۱	۹۳/۰۵	۲۲۸	۲۳/۷	۱۱۲/۵
صنایع روستایی	۲۲/۷	۲۲/۶	۳۱/۳۲	۲۴/۰۲۷	۳۲/۳۸۱	۱۳۳/۰۳۸	۱۳۰/۱۶۱	۱۰۲	۱۵	۹/۳
بنادر صیادی	۰/۰۲۹	۲/۷۴۰	۲/۷۴۹	۷/۲۷۷	۱۶/۹۱۳	۲۹/۷۰۸	۳۱/۸۳۸	۹۳/۳	۳/۱	۳۹/۴
جمع	۵۸/۸۲۶	۹۱/۵۷۲	۱۳۲/۰۲۵	۲۰۲/۶۶۲	۳۶۷/۵۲۲	۸۹۳/۶۲۸	۷۹۶/۹۷	۱۱۲	۱۰۰	۵۸/۱

جدول شماره ۱۰ - عملکرد سرمایه‌گذاری عمرانی زیر بخشهای عمران و صنایع روستایی وزارت جهاد سازندگی در برنامه اول به تفکیک منابع اعتباری (میلیارد ریال درصد)

شرح	عملکرد سالهای برنامه اول			جمع عملکرد	پیش‌بینی	درصد تحقق
	بخش عمومی	سیستم بانکی	سایر منابع			
راه روستایی	۲۷۷/۵۵۵	۱/۹۹۷	۱۳/۲۱۹	۲۹۲/۷۷۱	۳۰۰/۶۴۷	۹۷
برق روستایی	۱۶۹/۳۱۸	-	-	۱۶۹/۳۱۸	۱۵۹/۹۸۵	۱۰۶
بهسازی محیط روستا	۲۵/۸۹۲	۳۱/۲	-	۵۷/۰۹۲	۸۱/۲۸۹	۷۰
آب آشامیدنی	۲۱۱/۷۰۱	-	-	۲۱۱/۷۰۱	۹۳/۰۵	۲۲۸
صنایع روستایی	۴/۶۳	۶۵/۹۸۷	۶۲/۴۲۱	۱۳۳/۰۳۸	۱۳۰/۱۶۱	۱۰۲
بنادر صیادی	۱۹/۷۰۸	-	-	۲۹/۷۰۸	۳۱/۸۳۸	۱۰۰
جمع	۷۱۸/۸۰۴	۹۹/۱۸۴	۷۵/۶۴	۸۹۳/۶۲۸	۷۹۶/۹۷	۱۱۲

جدول شماره ۱۱ - پیش‌بینی و عملکرد سرمایه‌گذاری عمرانی وزارت جهاد سازندگی در امور عشایری طی سالهای ۷۰-۱۳۶۸ (میلیارد ریال)

شرح	۱۳۶۸	۱۳۶۹	۱۳۷۰	۱۳۷۱	۱۳۷۲
جمع	۲۷۴/۲۲۱	۸۷۲/۲۲۲	۱۱۲۲/۲۲۱	۲۲۱۷/۱۷۴	۲۷۴۷/۴۷۷

بررسی میزان پیش‌بینی و تحقق سرمایه‌گذاری از منابع مختلف اعتباری، نشان می‌دهد که از محل منابع بخش عمومی ۶۰۸/۴۳۱ میلیارد ریال، اعتبار پیش‌بینی شده بود، در صورتی که درصد تحقق هدف اعتباری از محل مذکور، ۷۱۸/۸۰۴ میلیارد ریال بوده است. به عبارت دیگر، بالغ بر ۱۱۸ درصد اعتبار پیش‌بینی شده از محل بخش عمومی جذب گردیده است.

از محل منابع سیستم بانکی، ۱۳۸/۸۸ میلیارد ریال اعتبار پیش‌بینی شده بود که ۷۱ درصد آن، معادل ۹۹/۱۸۴ میلیارد ریال تحقق یافته است.

همچنین از محل سایر منابع، ۴۹/۶۵۱ میلیارد ریال پیش‌بینی شده بود که میزان اعتبار تحقق یافته از این محل ۷۵/۶۴ میلیارد ریال (۱۵۲ درصد) است.

ز- سرمایه‌گذاری عمرانی در زیربخش امور عشایری

طی برنامه پنجساله اول، پیش‌بینی شده بود که ۲۳/۵۵۱ میلیارد ریال اعتبار در فعالیتهای امور عشایری هزینه گردد، که ۹۳ درصد از این اعتبارات معادل ۲۱۸ میلیارد ریال تحقق یافته است. اعتبارات فوق‌الذکر به غیر از اعتبارات راههای عشایری است.

اعتبارات سالانه این زیربخش، در سالهای برنامه، دارای نوسان بوده است. اعتبار فعالیتهای امور عشایری از ۳/۷۵۶ میلیارد ریال در سال ۱۳۶۸، به ۲۱۸/۹۸ میلیارد ریال در سال ۱۳۷۲ رسیده است.

چنانکه در جدول شماره ۱۱ ملاحظه می‌گردد، در سال پنجم برنامه، به شدت رقم اعتبارات این زیربخش کاسه سده است بدین ترتیب، ملاحظه می‌گردد که وزارت جهاد سازندگی، با تحت پوشش قراردادن زیر بخشهای جنگل و مرتع، تزیلات و آبیاری، دام و طیور و همچنین تلاش در راستای گسترش فعالیتهای تحقیقاتی، آموزشی و ترویجی در زیربخشهای فوق و اجرای پروژه‌های عمرانی در مناطق روستایی و عشایری، حجم قابل ملاحظه‌ای از سرمایه‌گذاری عمرانی دولت را در فعالیتهای تولیدی و عمرانی هزینه نموده و این سبب گردیده است تا حجم تولید و توسعه بهره‌برداری از خدمات عمرانی در مناطق روستایی و عشایری طی سالهای برنامه اول به وقوع بپیوندد که در قسمتهای آینده، این سلسله مقاله به چگونگی عملکرد کمی تولید و خدمات روستایی پرداخته می‌شود.